

LES REFORMES A LA PARRÒQUIA DE SANT BARTOMEU DE SÓLLER AL LLARG DE LA PRIMERA MEITAT DEL SEGLE XX

Josep Antoni Morell González

RESUM: La primitiva església de Sant Bartomeu ja existia en el segle XIII. El papa Innocenci IV, a la bul·la que posa els béns de la diòcesi i de les esglésies de Mallorca sota la protecció de la Santa Seu (14 d'abril de 1248) ja l'esmenta amb el títol de Sant Bartomeu.

Aquesta església ha passat per diverses fases constructives, segons les necessitats de cada moment, s'ha anat ampliant, ha servit de refugi i defensa de la població amb les murades construïdes entre 1565 i 1575; ha servit per atendre les necessitats espirituals de la vila de Sóller i per enterrar els seus morts.

Va ésser el rector Sebastià Maimó el que es proposà donar al temple l'aspecte actual. El dia 24 d'agost de 1904 es posà la primera pedra de les obres d'engrandiment de la parròquia que també representaven la construcció d'una façana nova.

Ara tenim en la nostra església no només un monument històrico-artístic o un BIC (Bé d' Interès Cultural), sinó també un dels símbols d'identitat de la nostra ciutat de Sóller.

L'autor d'aquesta ponència presenta dades inèdites sobre les reformes modernistes de Sant Bartomeu a través de diversos documents de l'època i que poden donar una idea bastant exacte del pols de cada moment, dels alts i baixos i dels problemes i satisfaccions que va donar aquesta obra.

Introducció

La primitiva església de Sant Bartomeu ja existia en el segle XIII. Sabem que l'any 1236 Ferrer de Sant Martí, que era aleshores paborde de Tarragona, la va dotar amb la quarta part dels delmes que li havien correspost en aquesta vila. El Papa Innocenci IV a la bul·la que posa els béns de la diòcesi i de les esglésies de Mallorca sota la protecció de la Santa Seu (14 d'abril de 1248) ja l'esmenta amb el títol de Sant Bartomeu.

Aquesta església ha passat per diverses fases constructives, segons les necessitats de cada moment, s'ha anat ampliant, ha servit de refugi i defensa de la població amb les murades construïdes entre el 1565 i 1575 i conegudes amb el nom de fort de l'església. Ha servit per atendre les necessitats espirituals de la Vila de Sóller i per enterrar els seus morts.

Va ésser el rector Sebastià Maimó el que es proposà donar al temple l'aspecte actual. Aleshores Sóller ja començava a tenir edificis particulars notables que cridaven l'atenció per la seva riquesa i bon gust. Els propietaris d'aquestes vivendes tenien prou recursos econòmics i, bona part d'ells,

provenien de famílies enriquides amb l'emigració. Maimó va tenir en compte que la situació econòmica era prou favorable per demanar ajudes als feels. Així i tot les obres se feren no sense dificultats i amb moments millors i pitjors.

Ara tenim en la nostra església no només un monument històric-artístic o un BIC (Bé d'Interès Cultural) sinó també un dels símbols d'identitat de la nostra ciutat de Sóller.

Procuraré parlar de les reformes modernistes a través de diversos documents de l'època i que ens poden donar una idea bastant exacta del pols de cada moment, dels alts i baixos així com dels problemes i de les satisfaccions que va donar l'obra.

La façana de l'església

El dia 24 d'agost de 1904 es posà la primera pedra de les obres d'engrandiment de la parròquia de Sant Bartomeu i que també representava la construcció d'una façana nova. Presidí la cerimònia el bisbe de mallorca Pere Joan Campins i hi foren presents els canonges Josep Oliver i Martí Llobera, el batle de Sóller Joan Joy, el jutge municipal Damià Deyà, l'arquitecte Joan Rubió i Bellver, el rector Sebastià Maimó i Bartomeu coll, notari eclesiàstic.

Entre el 12 de febrer i el 23 de juny de 1905 es realitzà l'excavació i els fonaments de la nova façana i foren realitzats per Bernat Galmés.

El 27 de gener de l'any 1907, per iniciativa del rector Sebastià Maimó, es signa un contracte privat entre l'esmentat rector i el mestre picapedrer Bernat Galmés i Mir. En aquest contracte s'especifica *"1er. Ha de axicar la fatxada principal desde el punt ahont se troba fins á quedar posades les peanyes de los Sans, subjectansé en tot y per tot an els plans fets per l'arquitecte don Joan Rubió.*

2on. El rosetó ha de quedar llest y acabat, segon les plantilles trasades per dit arquitecte, col·locant en el centre el rosetó vell, que existeix en l'actual fatxada, corretgint totes les mutilacions y desperfectes y xapant també de la manera convenient el forat de la claraboya vella, després d'haverla llevada, porque no quet fora l'iglesia.

3er. Han de quedar completament llests els dos finestrals que hi ha d'haver baix de la claraboya de la nova fatxada (y que avuy ja estan comensats) y en disposició de collocarlis es vidres..."

"...El rector D. Sebatstíá maimó, després d'haver examinat detingudament dit projecte y d'haverlo consultat amb diferents mestres entesos en la materia, entre ells ab al mestre Jordi Garau Nadal, natural d'Esporles y uns de Palma acceptá per la seva part la proposició del mestre Galmés comprometentsé á entregarli per les obres dita cantidad de 15.500 pessetes en la forma siguint: s'entregará cada darrer dia de mes una cantidad proporcionada a les obres que s'haurán realisat pero sempre han de quedar quatre mil pesetes sense pagar y que y han de entregar fins que estiguen com-

pletament llestes dites obres, y sian rebudes y aprovades per el mencionat arquitecte; advertint que aquesta acceptació ó examen s'ha de verificar lo mes tart quinze dies després de la conclusió de dita empresa (APSB).

Ens consta (AJP) que pel mes d'agost de 1905 s'havien pagat 459 pessetes per les pedres dels baixos de la façana al picapedrer Sebastià Oliver. Pel mes de setembre del mateix any cobrà la quantitat de 459,56 pessetes, per octubre 537,50 pessetes, per desembre va cobrar 637 pessetes i 500 a compte dels sòcols. L'any 1906, per gener, Sebastià Oliver va cobrar 900 pessetes a compte dels sòcols, per febrer 550, per març va cobrar 250 pessetes a compte de la pedra llavorada, per juny 500 pessetes per la pedra picada, per juliol 500 pessetes, agost 500 pessetes, setembre 500 pessetes, novembre 600 pessetes, per desembre 100 pessetes i, l'any 1907, pel mes de febrer trobam una despesa per les pedres del mateix Sebastià Oliver, de 400 pessetes.

El mestre Bernat Galmés, l'any 1905, cobrà la quantitat de 2548,85 pessetes i l'any 1906 cobrà 6.038,95 pessetes.

Pel marès de Son Garau de Porreres es paguen a Miquel Vaquer, entre els anys 1906 i 1907, 5.356,95 pessetes. A la mateixa època, mestre Onofre Reynés va cobrar 10.000 pessetes per treballar les pedres. D'aquesta quantitat, 1.775 varen esser pel treball de les piles de l'aigua beneïda. L'arquitecte Rubió, pel mes d'octubre de 1906, va cobrar 500 pessetes. Pel mes de novembre de 1906, altres 500 i l'any 1910 va cobrar 1.750 pessetes.

Mentre es realitzaven les obres modernistes restava la façana barroca protegint el temple. Per novembre de 1907, els murs de les parets exteriors de l'església estaven ja a l'altura corresponent per poder rebre la volta que també estava llesta i col·locada i només li mancava l'estucat. El 25 d'abril de 1908, Rubió ve a Sóller acompanyat per Gaudí i pel mes de novembre ja s'enderrocava l'antiga façana barroca.

Pel mes d'agost de 1908 l'arquitecte Rubió va presentar a l'Ajuntament els plànols i el pressupost de la tanca de pedra viva i ferro forjat de l'actual carrer del Born. El pressupost ascendia a la quantitat de 8.088 pessetes i 24 cèntims (llogall 4369, arxiu Ajuntament).

Sabem que la idea d'aprofitar la rosassa barroca no es va dur a terme. A una carta de Rubió, datada a Barcelona el 24 d'agost de 1910, quan ja era ecònom de Sóller Mossèn Sebastià Esteve Flaquer, podem llegir:

"Per el vapor del dia 26 surten cap a Sóller els vidres de les vidrieres de la fatxada. Van molt ben acondicionats mes com sigui que son vidrieres difícils y de cuidado, seria molt convenient que al desembarcarlas Mestre Bernat anés al Port amb varis ajudants y es desembarquin baix la seva direcció. Convé que mai posin la caixa plana sino sempre de cantell y que al desferla no la forsin.

Representen els 4 doctors de Orient y els 4 de Occident y es pressís posarlos cada un al lloch que li correspon. Suposo que el Sr. Amigó ja li enviará el croquis de colocació com ha fet altres vegades" (APSB).

En carta del 28 d'octubre de 1910 Rubió es disculpa per tenir endarrerides les coses degut a la proximitat del seu casament i comenta una carta on des de Sóller li varen dir que els vidres estaven equivocats. En realitat l'equivocació va consistir en que col·locaren els vitralls invertits. A la mateixa carta també parla del projecte de la capella del Cor de Jesús.

Manuel Luengo de Barcelona va col·locar els 14 vitralls nous a la part superior de la cornisa que hi ha sobre les capelles així com altres dos a l'altar major. Aquests representen els dotze apòstols, dos evangelistes (ja que dos també són apòstols), Sant Pau i Sant Bernabé. Les mesures dels 14 vitralls són de 232 x 140 centímetres i les de l'altar major que representen sant Pere i Sant Pau són de 125 x 100 cm.

A una carta datada el 8 de novembre de 1910, Manuel Luengo explica que ja te els vitralls llests i que els envia a Sóller. La factura en data de 30 de desembre de 1910 pujava a la quantitat de 3.408 pessetes.

Degut a que els vitralls de la part superior de les capelles, obra de Manuel Luengo, així com els vitralls de la façana, obra de l'empresa *Hijo de Eudaldo Amigó*, propietat de Joaquim Amigó, es col·locaren en posterioritat a la partida de Maimó de Sóller (l'1 d'agost de 1910), l'aleshores ecònom Mossèn Sebastià Esteva i Flaquer, va tenir veritables problemes per poder fer front als pagaments de les dues empreses esmentades. La rosassa també dissenyada per Rubió s'havia pagat el 28 de juliol de 1910.

L'any 1911 l'ecònom Sebastià Esteva va pagar els 16 finestrals a Manuel Luengo així com els dos vitralls d'Amigó de la façana que pujaren a la quantitat de 1.038 pessetes.

Als moviments realitzats durant el temps de l'ecònom Sebastià Esteva, les entrades de l'obra varen esser de 17.720,87 pessetes i les despeses de les obres de 18.331,47 pessetes.

En una carta de Rubió datada a Barcelona el 20 de juny de 1911 i dirigida a Mossèn Sebastià Esteva, l'arquitecte deixa clar que els honoraris pactats amb el rector Maimó pujaven el 4% del valor de l'obra i també especifica: "...lo que ara un servidor li demana a V. Es que miri lo que D. Sebastià Maymó me te entregat y lo que me ha de entregar regintse per aqueix 4% que li dich".

"El rosetó y les vidrieres de sota son cosas apart que no s'han de inclou-rer emb el 4% sino que tenen un altre preu molt diferent. Un servidor aixó no ho puch fer per menos de un 10% del seu valor y aixis i tot me sembla que el rosetó major que crech que val unes 5000 pessetes no mes me valdra unes 500 pessetes" (APSB).

En aquesta carta també parla dels treballs per a la capella del Cor de Jesús.

L'any 1913 arriba a Sóller el Rector Rafel Sitjar. Les circumstàncies econòmiques posteriors feren que la resta de les obres anassin més poc a poc. Es feren les galeries que hi ha a la part superior de la façana. L'any 1921 s'acabaren les dues torretes laterals i les obres quedaren paralitzades durant molt de temps.

A l'època del Rector Sitjar no queden reflectides les diverses obres a

l'arxiu parroquial així com tampoc he pogut trobar cap carta de Rubió corresponent a aquesta època.

El 17 de juliol de 1932 va morir el mestre d'obres Bernat Galmés i Mir que era natural de Manacor, a l'edat de 58 anys. L'any 1935 ja consta que el mestre de l'església era Josep Morell.

Les obres de l'atri

El dia 2 de desembre de 1944 moria Mossèn Rafel Sitjar i Picornell que era rector de Sóller des de l'any 1913. El seu successor fou mossèn Joan Ensenyat i Oliver. L'u de febrer de 1945 trobam que s'ha creat una nova Junta de l'Obra Parroquial per tal d'acabar les obres de l'atri i així queda reflectit al llibre *Libro de acuerdos de la Obra de la Iglesia Parroquial* (APSB), iniciat l'any 1798. El primer de març de 1945 podem llegir a l'esmentat llibre: *Se leyó una carta muy expresiva del arquitecto catalán D. Juan Rubió, autor del proyecto de la nueva fachada, en que se muestra dispuesto a colaborar y a orientarnos con sus luces en las futuras obras a realizar en el templo y fachada.*

De la reunió del 16 de maig de 1945 podem llegir: *Seguidamente se dio lectura a la carta recibida del señor Rubió, oportunamente, según pedía en su primera carta, se le enviaron una fotografía y plano del coro. En sus últimas cartas anuncia que la obra es de poco coste y envía los dibujos con las molduras y esculturas. A su vez, sugiere que en las llaves de los arcos se hiciera memoria de los rectores que han intervenido en la obra del coro: Don Sebastián Maimó y el actual Sr. Arcipreste. Y en el arco mayor a derecha e izquierda de la llave central los dos escudos de los obispos, señor Campins y señor Miralles.*

A la mateixa junta s'acordà convidar Rubió a fer una visita a Sóller per tal de donar les instruccions oportunes relatives a l'obra de l'atri. També, l'arquitecte, aprofitarà per donar una conferència.

A les actes de la Junta del 10 d'agost de 1945 podem veure: *Como el señor arquitecto Don Juan Rubió puso dificultades para dar su conferencia en castellano, dado su carácter familiar, acordóse acudir al Sr. Gobernador para que diera su permiso para que el conferenciante pudiera usar la lengua vernácula.*

Hem pogut llegir un rebut de l'arquitecte que diu així: *He rebut de D. Joan Enseñat, arxipreste de Sóller, la cantitat de 1.000,00 pessetes per als meus treballs d'arquitecte de la Parròquia de Sóller. Sóller, 28 d'agost de 1945. Quedant pagat i satisfet per tots els treballs fets fins ara.*

Dia 8 de febrer de 1946, per manca de doblers, es pren el següent acord: *Recabar del maestro albañil Don José Morell, en inteligencia con el cantero Don Pedro Magraner, un presupuesto aproximado de lo que se necesita para terminar el atrio; y luego hacer un empréstito de la cantidad presupuestada, en obligaciones de 250, 500 y 1.000 pesetas que se hirían amortizando oportunamente.*

Aleshores el mestre de les obres era Josep Morell Casasnovas conegut a Sóller com a mestre Pep Putxa.

El dia 18 d'agost de 1946, per efecte d'un fibló, varen caure dos dels quatre pinacles del campanar i travessaren les voltes de l'altar major i de la capella de Sant Antoni. Els dos altars quedaren totalment destrossats. Aquesta circumstància complicà encara més la situació econòmica del moment.

El 16 de desembre de 1946 ja s'havien recaptat en una subscripció oberta per a les obres de reparació dels mals causats pel fibló la quantitat de 130.520 pessetes, de les que ja s'havien gastat 56.561 pessetes.

A l'acta del 12 de febrer de 1947 podem llegir: *Tratóse luego de la pavimentación del atrio. Se examinaron los dos proyectos presentados por el maestro albañil D. José Morell y, como no hubo unidad de pareceres se acordó remitirlos al señor arquitecto D. Juan Rubió para que de su dictamen.*

El 26 de febrer de 1947, a l'acta corresponent de la Junta de l'Obra, es pot veure: *Leyóse luego la carta recibida del señor Rubió junto con las indicaciones que hace sobre los proyectos de pavimentación del atrio; y se acordó que se terminara dicha obra conforme a las modificaciones introducidas por el señor arquitecto.*

De la carta esmentada a l'acta de la Junta podem llegir: *¿Qué es pensa V. Que no m'agradaria moltíssim es veura l'obra? Però es voluntat de D.N.S. que ses comes me fassin figa. No puch caminar. Per anar a la Iglesia que es casi devora ca meva me costa.*

El dia 1 de maig de 1947 l'arquitecte escriu una carta al mestre d'obres (AJMC). Citam literalment un fragment: *No cal pas que li digui que el mes gran desitj meu fora estar present el dia 24 d'agost diada de sant Bartomeu en la que posat el sant sobre la seva peanya beneiran l'obra. No crec pas que pugui ser. Me cregui que ho sento de bon de veres. En tinc 77 de fets i s'ase ha tornat vell. A casa tots me diven que si vull anar a Sóller m'acompanyaran per que no tingui d'anar sol. Me cregui que no pot ser.*

A l'acta del 10 de setembre de 1947 podem veure un detallat estat de comptes on s'especifica que les 150.000 pessetes del préstec i les 148.403 de la subscripció pels danys del fibló s'han gastat totalment.

L'u de novembre de 1947 l'aleshores xantre de la seu de Mallorca, Joan Ensenyat i Oliver, que com a rector de Sóller havia fet les obres de l'atri, va beneir l'escultura de Sant Bartomeu.

Essent rector de Sóller Mossèn Joan Canals es va treballar de ferm per tornar els doblers que s'havien demanat. A manera d'exemple així com per veure la important participació dels sollerics emigrants podem llegir a l'acta del 7 d'octubre de 1948 la següent relació de donatius rebuts

<i>De D. José Puig Morell (México)</i>	<i>Ptas. 1.000</i>
<i>Un anónimo</i>	<i>Ptas. 500</i>
<i>Dos cheques (de N.N. y A. José Joy. Puerto Rico)</i>	<i>Ptas. 485,85</i>
<i>De Pedro Pons y Dª Paula Planas de Pons. Lares (P.R.)</i>	<i>Ptas. 540</i>
<i>De la colecta por la población</i>	<i>Ptas. 11.389,15</i>
<i>Recaudación Total</i>	<i>13.915</i>

A la mateixa acta també es pot llegir: *El año apasado se amortizaron 32.000 pesetas quedando reducida la deuda del empréstito a 118.000 pesetas.*

L'any 1949, amb motiu de la festa de l'Obra, es recaptaren 11.360 pessetes.

Dia 8 de novembre de 1949 es dona compte de: *las obras de limpieza y pintura de las bóvedas de la nave importaron 10.551,25 pesetas, que se han cubierto con un donativo particular, de que ya se hizo mérito, y con fondos de varias obrerías parroquiales con sel superior permiso del Excmo. Sr. Obispo.*

L'any 1950 encara es devien 69.750 pessetes.

El 24 d'octubre de 1951 llegim: *El reverendo Sr. Arcipreste hizo una relación detallada de las obras de limpieza, pintura y adorno de la bóveda y entrepaños laterales y del correspondiente arreglo del tejado.*

Les ementades obres pujaven la quantitat de 14.633,75 pessetes. Es va prendre la decisió de destinar, dels doblers de la festa de l'Obra, 4.040 pessetes pels treballs esmentats. A l'acta de la mateixa junta podem llegir: *El Reverendo sr. Canals quiso llamar la atención de la Junta sobre la cruz monumental de la verja. En el punto de arranque de los cuatro brazos de la misma se han notado algunas grietas y roturas, y tal vez convendría estudiar la manera de darles mayores grantías de solidez. Los reunidos diéronle un voto de confianza para que se ocupe de tal mejora, como mejor le plazca: y en el caso de llevarla a cabo se procure conservar solamente dos brazos de la cruz como parece natural.*

Pel mes d'octubre de 1952 encara es deven 37.750 pessetes. El 30 de novembre de 1954 només mancava pagar 13.000 pessetes i l'any 1955 es liquidà la totalitat del préstec i interessos que s'havien adquirit l'any 1946.

A l'atri, realitzats per l'escultor Joan Alcover, entre els escuts dels bisbes Campins i Miralles, es troba l'escut de l'arquitecte Joan Rubió, que va ésser dissenyat per ell mateix.

La capella del Cor de Jesús

A la part central del retaule hi ha la talla de fusta policromada del Cor de Jesús, obra de l'escultor Josep Llimona. Aquesta escultura és anterior a la realització del retaule i de l'altar de la capella.

A una carta manuscrita de Josep Llimona i dirigida al rector Sebastià Maimó podem llegir (AJMP): *En cuant á lo que me diu de la decoració no tinga cap por puig tinc la pretensió que será la imatge mes ricament decorada de les tres illas mallorquines-Ja pot amanir taronges y llimones-mes taronges que de llimones gracias a Déu ne tinc algunes.*

Per la manera que es dirigeix a Maimó i les confiances que es pren sembla que ja s'havia acordat fer un preu especial per l'escultura. Malgrat el seu preu inicial de 6.000 pessetes l'escultor va decidir rebaixar-lo fins a quatre mil pessetes.

A altra carta de Llimona es pot llegir: *A mon retorn de una curta estada a Madrid he vist y he tastat lo bon present de les taronges (grans merces) y alguns dies després, estranyan que lo present no anes acompanyat de cap mot de lletra, los de casa me donaren la seva mol estimada carta que de tan ben desada que la tenian estigueren mols de dias sens trobarla-així queda un xich explicat el perque del retard de la meva contesta.*

A una altra carta datada el cinc de juny de 1909 i dirigida a Maimó podem conèixer les circumstàncies d'un cert endarreriment en la realització de l'es-cultura:

Puis a posta he retardat la contesta de las sevas estimades a fi de poguerli donar la bona nova de la sortida de la imatge avuy dissapte ab lo vapor Sóller. Pero desgraciadament no puch tenir aquesta satisfacció. Degut á eixos cambis de temps la fusta se nes resentit y cuant la imatge estave a punt de rebre los darrers tocs en sa decoració si han fetas una pila d'esber-las. Avuy estan ja del tot adobades pero aquesta operació retrassa per uns cuants dias la total decoració. Aqueix petit contratemps estalviarà un disgust per mes endavant pues are es del tot segur que ja no s'esquerdarà més.

Aquesta imatge va arribar a Sóller el dia 16 de juny de 1909 amb el vai-xell Villa de Sóller.

A una carta datada el 24 de juliol de 1909 Llimona diu: *Me deya vostè que li envies lo comte-donchs be aquí el te ;no s'espanti!-aqueix es lo valor de la imatge – are vostè donguim lo que varem quedar i jo me creure ben pagat.*

Com hem esmentat abans, malgrat el preu inicial de 6.000 pessetes l'es-cultor ho va rebaixar fins a 4.000.

Antoni i Maria Arbona fan un donatiu de 1.000 pessetes per aquesta imatge. La talla va ser beneïda el 17 de juny de l'any 1909 i en foren padrins els nins Guillem Frontera Magraner i Providència Llinàs Arbona.

El retaule de la capella va ser projectat per Joan Rubió i la seva realit-zació va anar a càrrec de la Casa Torra i Massó de Barcelona.

A una carta de Rubió datada el 23 d'abril de 1911 i dirigida a Mn. Bartomeu Coll, director de l'Apostolat de l'Oració que era l'encarregat del culte i capella del Cor de Jesús, podem llegir: *Axís que vatj arribar a Barcelona vatj fer tot lo necessari perque el modelet anés avant. El escultor va preferir (per el mateix preu) ferlo de fusta que no de guix y jo també es clar que ho vatj creurer més útil perque será de mes resistencia y permetrá trasladarlo amb mes seguritat. Está molt adelantat pero encara no esta llest perque es clar que de fusta hi ha mes treball que no de guix. He dit de fusta y es clarque no es tot de fusta. Será pintat y dorat y tal com quedará quant estigui llest.*

L'any 1910 es reben, pel retaule, una sèrie de donatius: 500 pessetes de D. Bartomeu Veny Adrover, 949 pessetes d'almoïnes i 452 d'una rifa.

L'any 1913 es finalitzà el retaule i els senyors Torra i Massó cobraren la quantitat de 10.000 pessetes. Per l'emalatge i el nòlit es pagaren 515,35 pessetes. Muntar-ho va costar 140 pessetes i el mestre Bernat Galmés en va cobrar 600. El marbrista Mateu Amills, per les peces de marbre i la seva col·locació, 889 pessetes. Aquest mateix any es reberen de donatius 2.948

pessetes, de la Marítima Sollerense, 60 pessetes, d'una rifa, 639,65 pessetes. Aleshores el dèficit era de 5.100,35 pessetes.

L'any 1914 es gasten per les sacres, 6 canelobres de l'altar i dos canelobres més grossos a Torra i Massó, 1.050 pessetes. Pels dos trípodcs dels canelobres grossos es pagaren, a Manuel Carrascosa, 450 pessetes. Carrascosa va fer un donatiu de 250 pessetes i de rifes i altres donatius es recaptaren 1.000 pessetes.

L'any 1915 es recaptaren de donatius 390,30 pessetes i de rifes 780 pessetes.

L'any 1919 es col·loquen els tapissos de Ferran Torra de Barcelona i costen 1.660 pessetes. El pintor Tomàs Campins va cobrar 380 pessetes.

Els padrins de la benedicció donaren 1.225 pessetes. D'una rifa es va treure 400,50 pessetes.

L'any 1920 es paguen, a Evelino Palà de Barcelona, pels tres tapissos al·legòrics, 1.450 pessetes i per la seva col·locació el fuster Cristòfol Castanyer va cobrar 225 pessetes. El pintor i el manobre cobraren la quantitat de 316,60 pessetes.

Els padrins de la benedicció feren un donatiu de 400 pessetes. D'una rifa es tregueren 486,20 pessetes i de donatius 960 pessetes. L'any 1922, pel pas —que es treu a la processó del Dijous Sant— de l'Oració a l'Hort de Getsemaní es varen pagar a Gumbau de Palma 3.000 pessetes. Les dues llànties de la capella, fetes per Pablo Escoubet costaren 2.412 pessetes. El reixat de ferro fet pels germans Perlus va costar 4.520 pessetes.

Es rebé un donatiu de 500 pessetes i Gabriel Llinàs va pagar 2.500 pessetes per les llànties.

L'any 1939 pels relleus fets per l'escultor Joan Alcover es pagaren 3.000 pessetes.

Aquest mateix any, de donatius es reberen 1.678 pessetes.

L'any 1947 es gastaren 8.852 pessetes pel trispol de marbre de la capella, una bona part de les quals les va pagar el prevere D. Josep Morey que va ésser director de l'Apostolat de l'Oració després de Mossèn Bartomeu Coll.

Fonts

Arxiu de la parròquia de Sant Bartomeu. APSB

Arxiu Municipal de Sóller. AMS

Arxiu de Josep Morey, prevere. AJMP

Arxiu de Jeroni Pons, prevere. AJP

Arxiu de Josep Morell, constructor. AJMC

Foto 1. Estat de la façana de Sant Bartomeu l'any 1910, any de la partida del rector Sebastià Maimó de Sóller. Postal de l'època.

Foto 2. La façana amb les obres avançades. Es pot veure com el fort de l'església ja ha desaparegut per complet. Postal de l'època.

Foto 3. La façana ja acabada excepte l'atri. Postal de l'època.

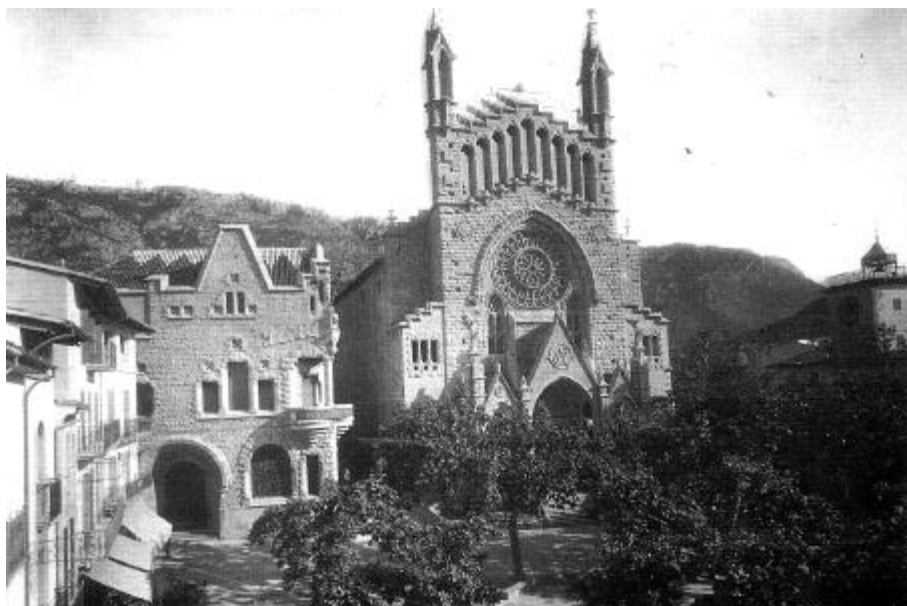

Foto 4. Vista general de la façana de Sant Bartomeu ja conclosa i del Banc de Sóller, també obra de l'arquitecte Joan Rubió.

I Jornades d'Estudis Locals

Foto 5. Talla del Cor de Jesús col·locada a l'altar major el dia 17 de juny de 1909 amb motiu de la seva benedicció.

Foto 6. El rector Sebastià Maimó i Truyol, principal artífex de les obres modernistes de Sant Bartomeu.

Foto 7. L'arquitecte Joan Rubió i Bellver.

